

Acta Wekerleensis

Tudományos időszakkiadvány

- 2025/1

WEKERLE SÁNDOR
NEMZETKÖZI EGYETEM

Andrássy Gyula budai palotájának története

Dr. Fekete József

egyetemi docens, Wekerle Sándor Nemzetközi Egyetem

Absztrakt

1873-ban egyesült Pest, Buda és Óbuda, Budapestben, létrehozva Magyarország fővárosát. Az Andrássy család meghatározó szerepet játszott Budapest 19. századi modernizációjában és arculatának kialakításában. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa létrehozása Andrássy Gyula kezdeményezésének köszönhető, aki a londoni Metropolitan Boards of Works mintájára alkotott meg, egy olyan testületet, amit az egyesült fővárosban a folyó építkezések koordinátorává vált. A közmunkatanács elnökeként és miniszterelnökként is Idősebb gróf Andrássy Gyula, maga aktív szerepet vállalt Budapest fő- és világvárossá válásának megteremtésében. A fővárosi arisztokrácia társasági életének központjaként az Andrássyak és az Andrássy-paloták (például a budai Duna-parton) a korszak fényűző életmódját reprezentálták. A politika és a kulturális terek mindvégig jelen van történetében. A jelen tanulmány a gróf Andrássy család budai palotájának születését, építés-, kultúr- és politikatörténetét kívánja bemutatni, a történeti forrásokon keresztül.

Kulcsszavak: Andrássy Gyula, arisztokrácia, politikatörténet, építészet, Budapest

Abstract

In 1873, the towns Pest, Buda, and Óbuda merged to form Budapest as the capital of Hungary. The Andrássy family played a decisive role in the modernization of Budapest and in shaping its image in the 19th century. The establishment of the Capital City Public Works Council was the initiative of Count Gyula Andrássy, who, following the example of the Metropolitan Boards of Works in London, created a body that became the coordinator of ongoing construction projects in the united capital. As president of the Public Works Council and prime minister, Count Gyula Andrássy Sr. himself played an active role in transforming Budapest into a busy metropolis and an internationally famous capital. As the centre of social life for the capital's aristocracy, the Andrássy family and the Andrássy palaces (such as the one on the Buda side of the Danube banks) represented the luxurious lifestyle of the era. Politics and cultural spaces have always been present in its history. This study aims to present the birth and construction of the Buda palace of the Count Andrássy dynasty through historical sources, highlighting its cultural and political history.

Keywords: Gyula Andrássy, aristocracy, political history, architecture, Budapest

1. Bevezetés

1873-ban Pest, Buda és Óbuda egyesülése után létrejött Budapest, Magyarország fővárosa. A gróf Andrássy család meghatározó szerepet játszott Budapest 19. századi fejlődésében, modernizációjában és a város arculatának kialakításában. A londoni Metropolitan Boards of Works mintájára idősebb gróf Andrássy Gyula létrehozta a Fővárosi Közmunkák Tanácsa testületét, ami az egyesült főváros építkezését koordinálta. A közmunkatanács elnökeként Idősebb gróf Andrássy Gyula miniszterelnök, maga is aktív szerepet vállalt Budapest fő- és világvárossá válásának megteremtésében. A fővárosi arisztokrácia társasági életének központjaként az Andrássyak és az Andrássy-paloták (például a budai Duna-parton) a korszak fényűző életmódját reprezentálták. Az Andrássy Gyula által építtetett palota a budai rakpart elegáns épülete még ma is ékessége a városképnek. A budai Bem rakparton még mindig hirdeti a gróf Andrássy család nagyságát.

2. Az épület története

Az idősebb gróf Andrassy Gyula⁴ miniszterelnök által építtetett palota a budai rakpart elegáns épülete még ma is ékessége a városképnek. A budapesti Bem rakparton még mindig hirdeti az Andrassy család nagyságát. A palota 1872-1873-ban gróf Andrassy Gyula miniszterelnök megrendelésére Linzbauer István⁵ tervei alapján készült el⁶. A bérház rész a Fő utca 11-13., míg a palotarész a Bem rakpart 6-7. szám alatt található. Az épület zárt sorban álló, udvar köré épített, két utcára néző, háromemeletes, neoreneszánsz stílusú lakóház. A tervek (a Bem rakpart felőli homlokzat, a pince, földszinti és első emeleti alaprajz⁷. Az építész és az építtető személye mellett ismertek az építőmesterek: Rill Imre⁸ és Schomann Antal⁹, a Rill és Schoman Iroda, valamint a kőfaragók személye: Swoboda Antal és Weissinger György¹⁰. Más források szerint az oroszlanfejes domborművek, a női fejek díszítések és a puttókat Ziegelwagner Mátyás¹¹ szobrász munkái.

3. Az épület építészeti leírása

Az épület egy háromemeletes eklektikus stílusú bérház, beleépített palotaszárnyal. A bérház homlokzata a Fő utca felé néz, erről tekintve a házra egy 17 tengelyes, 3 emeletes, rendkívül szimmetrikus homlokzatot láthatunk. A kapu jelentősen ki van emelve, jelentős kiüléssel a homlokzathoz, illetve armírozással, ez a kváderes sávazás végigfut a földszint pillérjein, melyek kevésbé ugyan mint a kapu, de szintén kiülnek a homlokzat magasságából. A földszinten végig mára kevésbé használt üzletportálok sorakoznak, ezek patkóíves lezárása, mely a román és iszlám művészetben voltak leginkább jellemző. Ugyanakkor a bérház felőli homlokzat, a szabályosan ismétlődő tagozatok által is egy nagyon egységes és könnyen átlátható homlokzatot eredményezett. A földszintet és az első emeletet egy egyszerű fogsoros, enyhe kiülésű párkányzat választja el. Az első és a második emeletet nem különíti el párkány. A második emelet felett egy tojássoros mintával és girlanddal díszített párkányzat fut, mely jobban kiemelkedik, mint az alsó párkány. A piano nobile-nek, vagyis a fő szintnek az első emeletet lehet tekinteni, az ablakok erőteljes keretezése ezt emeli ki leginkább. Az első emelet ablaki keretbe vannak foglalva, melyeken fent középütt beékelődik egy konzol, a könyöklő párkány alatt kazettás díszítéssel, melyben stilizált masni motívum látható, ez az ablak emelt szemöldök mezejében is megismétlődik. Az emeleten

⁴ Andrassy Gyula, gróf (Tóketerebes, 1823. március 8. - Volosca, 1890. február 18.): politikus, miniszterelnök, az MTA tagja In: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/a-a-744F8/andrassy-gyula-grof-74619/>

⁵ Linzbauer István (Kassa, 1838. július 15. - Budapest, 1880. november 5.): császári és királyi építész. Az 1860-as évektől Pesten dolgozott, foglalkozott festészettel is. Fontosabb épületei: a pesti Vigadó mögötti, azóta lebontott ún. Haas-palota (1872-73, Vörösmarty tér 1.) és a Vigadónak ehhez csatlakozó szárnya, a Duna-parti Bristol Szálló (Belgrád rakpart 33.), az Andrassy-palota (Bem rakpart 6-7. és Fő u. 11-13.), valamint a nádaslányi Nádasdy-kastély tervei. Forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/l-76823/linzbauer-istvan-76A18/>

⁶ Andrassy Gyula gróf budai palotájának alaprajza 1872. (Budapest Főváros Levéltára (a továbbiakban: BFL) XV. 17. a. 302. BMT 1302b, Andrassy Gyula gróf budai palotájának alaprajza 1872. (BFL XV. 17. a. 302. BMT 1302d)

⁷ Andrassy Gyula gróf budai palotájának alaprajza 1872. (BFL XV. 17. a. 302. BMT 1302g)

⁸ Rill Imre István Alajos ([Német] Módos, Torontál, vm. 1841. április 19. - Budapest, V. ker, 1904. május 8.): építész Apja: Rill János módosi tanító anyja Jerney Erzsébet In: Sávoly Tamás és Sávolyiné Nagy Erzsébet anyakönyvi kutatásai kézirat a kutatóknál.

⁹ Schomann Antal fővárosi építész és építőmester (Budapest, Terézváros, 1858. szeptember 10. - Budapest, IV. ker. 1914. szeptember 2.) fővárosi építész és építőmester felesége: Steiger Rozália In: Sávoly Tamás és Sávolyiné Nagy Erzsébet anyakönyvi kutatásai kézirat a kutatóknál.

Halálozások. Schomann Antal fővárosi építész és építőmester életének 56-ik évében szeptember 2-án Budapesten meghalt. In: Forrás: Az Ujság, XII. Évfolyam, 222. szám, 1914. szeptember 11. 11. p.

¹⁰ Weisinger György (1856-1898. január 26.): kőfaragó mester

¹¹ Ziegelwagner Mátyás (? -1885 k.) volt a díszítőszobrásza a Haas-palotának, az ugyancsak Linzbauer által készített pesti Vigadó-toldásnak és az Andrassy-palotának. (Déry Attila: Budapest eklektikus épületszobrászata. Művészettörténet - Műemlékvédelem I. Budapest 1991, 148.)

szemöldökpárkányt tartó díszített konzolok füles ablakkeretet alkotnak az ablak körül. A párkányon egy szegmensíves ráhajlású kis timpanon is van, amelyen fogsor motívum figyelhető meg, rímelve földszinttől elválasztó párkányzatra. Felfelé haladva az ablakok keretezése egyszerűsödik. A második emelet ablakai ugyanazokat a mintákat ismétlik meg, elhagyva egy-egy motívumot. A második emeleten nincsenek kazettás díszítések, így az ablakok összébb mennek, kevésbé nyújtottak. A könyöklőpárkányt kis konzolok tartják. A szemöldökpárkány pedig rácsúszik az ablakkeretre, nincs emeleti szemöldökmező. A párkány egyenes, nincsen kis timpanon sem. A harmadik emelet ablakkeretei még tovább egyszerűsödnek. A harmadik emelet könyöklőpárkányaira nem jut kilátás, mivel az övpárkány takarja, az utca pedig nem olyan széles, hogy kellő távolságba kerülve ráláthassunk. Az ablakok felső keretrészen lévő konzolok ezen a szinten elmaradnak, tehát tovább folytatódik az egyszerűsödés, minden másban azonban megegyezik az alsóbb szinteken lévő keretekkel. Az ablakok felett egy szalaggal összekötött egyenes füzérsor motívum fut. A párkányzat architrávnak nevezhető részén az ablakok középtengelyén koszorú plasztikák sorakoznak. A párkányzat erős kiülésű, triglifekkel díszített, melyek alján még a gutták cseppcsekék is megtalálhatóak.

Belül a bérház kapualja részletgazdag díszítéssel bír, láthatóan túl rég újították fel a ház külsejét és a kapualjat, mely polikróm kifestést kapott, egyes falkazettákban márványt utánozó kifestéssel. Ez azért is érdekes, mert mint majd később a palotaszárnyánál látni fogjuk, a szinte teljesen szimmetrikus kapualj fehér festést kapott kevés arany szegélyezéssel. A kapualjban megfigyelhető a már a homlokzaton is feltűnő koszorú motívum, de olyan új elemek is, mint a medalionban elhelyezkedő puttó figurák. A padló burkolata eredetileg öntött terazzo burkolat lehet szürke, fekete, vörös színben. A járófelület sajnos sérül a központban elhelyezett motívumnál, amit csak betonnal egyenlítették ki. A lépcsőház jobbról és balról nyílik, egy-egy csigalépcső visz fel az emeleti lakásokhoz. A lépcsőnél érdemes megfigyelni míves pálcátagos öntöttvas korlátot. A bérházban a szocialista rendszerben a lakásokat kisebb lakásokra darabolták, illetve a palotaszárnyban is kerültek kialakításra lakások.

A palotaszárnyal egy közös udvar köti össze a bérházat. Ma lezárva tartják az átjárást. A palotaszárny homlokzata a Bem rakpartra, a Dunára néz. A bérház oldalához képest egy összetettebb, mozgalmasabb homlokzatot láthatunk, de ha alaposan megfigyeljük, a palota a bérház formáit ismétli, mozgalmasabban és részletgazdagabban. Vagy helyesebben talán a bérházon láthatók a palota leegyszerűsített motívumai. A palota homlokzata 9 tengely széles, a középső három tengely, amelyen a kapu és az erkély található előrébb van léptetve a homlokzatról. A két szélső homlokzatrészen a földszinttől felfele csak kettős kapcsolt ablakok vannak. A földszinten erőteljes kváderes sávozás látható, mely a nagy félköríves záródású ablakokat elválasztó pillérek felületén is keresztül fut. A kapu tengelye ebből az előre léptetett homlokzatszakaszból is még jobban előrébb lép, egészen a második emelet magasságáig. Ezzel, az első és második emeleten mintegy zárterkélyt alkotva, melyet az első emeleten egy nyitott erély ölel körül. Ez az erkély erőteljesen kiül a kapuzat fölé, öntöttvas, míves, áttört konzolokra támaszkodva. Érdemes megfigyelni, az erkély alja is ki van dolgozva, kazettákkal van cizellálva. A földszintet az első emelettől szolid, fogsoros övpárkány választja el, ez a középső előre léptetett tengelyen megszakad az erkély vonalában. Az erkély rácsa, gazdagon burjánzó, indás palmettás öntöttvas korlát, középen egy antik büst fejjel. Az első és második emelet zárterkélyes részén a három egyenes záródású ablakot kanellúrázott pillérek választják el.

Az ablakok alatt ballusztéres mellvéddel. A zárterkély mellett jobbról is balról is egy-egy egyszerű ablak, olyan, mint a bérház ablakai, azzal a kivétellel, hogy az első emeleten az ablakok felső keretén egy oroslán fejjel díszített konzol gazdagítja a látványt. Az oroslán fejese konzol motívum végigfut az első emeleten, a két oldalsó épületszárny kettős kapcsolt ablakai között végig láthatjuk őket. Illetve a főpárkányon is sormintászerűen ismét felbukkannak. A zárterkély szélén egész magasságban armírozás láthatunk. A kváderek visszaköszönnek még az első és második emeletet összekötő pillérek törzsén. A pillérfőket madarak által tartott medalionok díszítik, melyben hasonló fejeket láthatunk, mint az

erkélyen. Az első emelet kettős kapcsolt ablakait jédikula veszi körül. A második emelet ablakai egyenes párkányzat zárja. Összességében elmondható, hogy az egész épületen az ablakpárkányok mindenhol erős kiülésűek, határozott karaktert adnak a háznak. A második és harmadik emelet elválasztó övpárkány, mint már a bérházon is láthattuk girlanddal és tojássoros motívummal díszített. A harmadik emelet ablakai a legegyszerűbbek, mintegy a bérház megduplázott ablakai. A koronázó párkány összetett díszítéssel bír. A fríz alulról egy tojássor mintá, felülről egy fogsoros és egy palmetta motívumos sorminta keretezi. A képszéken felváltva koszorúk és téglalap alakú fülkékben álló kis puttók váltják egymást. A geisonon a koszorú párkányon, vagyis a párkányzat legfelső részén pedig a már említett oroszlán fejek sorakoznak.

Az épület belsejében a kapualj megegyezik a bérház kapualjával, csak kifestésükben térnek el. A palotaszárny kapualja fehérre meszet, a tagozatok széleit pedig finom arany szegéllyel hangsúlyozták. Az évek során sok átalakításon esett át a belső rész, a számos funkcióváltás között, azonban a robosztus faragott vörös márvány lépcső szép állapotban megmaradt és megtekinthető a művelődési házban.

A Fő utcai homlokzat kevésbé reprezentatív, a bérházzal szemben a hátsó traktusban. Ezzel szemben a Bem rakparti, a Dunára néző főhomlokzat sokkal nagyvonalúbb, szellősebb, mozgalmassabb, mint a Fő utcai homlokzat, így illeszkedik a Bem rakpart épületeinek sorába. Az épület szinte teljesen a tervek szerint valósult meg, mind alaprajzilag, mind homlokzati szempontból követi a rajzokat. Jelentős díszítőeleme a Colosseum-motívum, amely mindkét homlokzaton megjelenik, valamint a vaskonzolok megmutatása.

A ház belső enteriőrjét **Rippl-Rónai József**¹² tervezte. Az 1897-ben átadott belsőépítészeti munkák nemcsak a **Thék Endre**¹³-féle bútorgyár kivitelezte bútorokat, hanem a kerámia ötvös- és üvegtárgyakat, a kárpitokat, faliszőnyegeket, ezüsttálat, de még az üveglakokat is magába foglalta. A nagyterem hajdan szökőkutas télikert volt, ahol egzotikus növények, pálma- és banánfák sorakoztak egymás mellett.

4. A palota eseménytörténete

Még idősebb **Andrássy Gyula** életében a budai palota a politikai élet központja lett. Alig akadt abban az időben számottevő politikai nagyság, aki ne fordult volna meg. Estélyek, hangversenyek, lüktető társadalmi élet színhelye volt **ifjabb Andrássy Gyula**¹⁴ hajléka. **1879. április 7-én** **Andrássy Gyula** gróf palotájában adott koncertet a szegedi árvízkarosultak javára **Liszt Ferenc**¹⁵. A koncerten megjelent **I. Ferenc József**¹⁶ király, **Rainer** és **Vilmos főhercegek** is. A műsor utolsó számaként **Liszt Zichy Gézával**¹⁷ két zongorás előadásában

¹² Rippl-Rónai József (Kaposvár, 1861. máj. 23. - Kaposvár, 1927. nov. 25.): a modern magyar festőművészet egyik vezéralakja. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/r-775E4/ripl-ronai-jozsef-777E6/>

¹³ Thék Endre (Orosháza, 1842. november 3. - Balatonfüred, 1919. június 8.): asztalosmester, bútór- és zongoragyáros, az első hazai bútorgyár alapítója, a magyar nagyüzemi bútorgyártás megteremtője. https://konyvtar.parlament.hu/archiv/-/asset_publisher/OTYxpZQhAHFt/content/175-%C3%A9vvel-ezel%C5%91tt-sz%C3%BCletett-th%C3%A9k-endre-

¹⁴ **Andrássy Gyula**, ifjabb, gróf (Töketerebes, 1860. június 30. - Budapest, 1929. június 11.): legitimista politikus, miniszter, az MTA tagja <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/a-a-744F8/andrassy-gyula-graf-7461A/>

¹⁵ **Liszt Ferenc** (Doborján, 1811. október 22. - Bayreuth, Németország, 1886. július 31.): zeneszerző és zongoraművész. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/l-76823/liszt-ferenc-76A38/>

¹⁶ **Ferenc József**, I. (Schönbrunn, 1830. aug. 18. - Schönbrunn, 1916. nov. 21.): osztrák császár és magyar király. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/f-7547C/ferenc-jozsef-i-75608/>

¹⁷ **Zichy Géza**, gróf (Sztára, 1849. július 23. - Budapest, 1924. január 14.) magyar író, drámaíró, színműíró, zeneszerző, félkarú zongoraművész, belső titkos tanácsos, császári és királyi kamarás, főrendiházi tag <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/z-zs-787F8/zichy-geza-graf-78861/>

eljátszotta a Rákóczi indulót¹⁸. A legenda szerint **Bismarck**¹⁹ kancellár és **Andrássy gróf** ebben az épületben tárgyaltak²⁰.

A zeneszerző és a politikus kölcsönösen nagyra becsülte egymást. 1871-ben Andrássy javaslatára nyerte el Liszt a magyar királyi tanácsosi címet. Kapcsolatuk Andrássy politikától való visszavonulása után is megmaradt. A nagy Széchenyi István és az igen tisztelt Deák után Andrássy a legméltóbb és legeszesebb képviselője az Osztrák-Magyar Monarchiának - írta Liszt egy **1881-es levelében**. Andrássynak ajánlotta Szózat és Magyar himnusz című zongoraművét, amelyet később szimfonikus zenekarra is mehangszerelt. A palota pompásan berendezett, értékes műalkotásokkal teli termeiben pesti tartózkodásai idején többször megfordult Liszt Ferenc. Kiemelkedő alkalom volt az Andrássy által **1882. február 26-án** Liszt és **Munkácsy Mihály**²¹ tiszteletére rendezett fényes estély.

1885. május 2-án idősebb gróf Andrássy Gyula fényes estélyt adott budai palotájában, ahol **Rudolf trónörökös**²² is megjelent²³. Idősebb Andrássy Gyula halála után ifjabb Andrássy Gyula költözött a palotába. Még az első világháború előtt felfrissítette az épületet, modernné tette a belső termeket. A palota továbbra is politikai központ maradt. Kiváló műérzékkel átalakított lakosztályai, amelyekben műkincseket halmozott fel, múzeumszerűen hatottak²⁴. Az Andrássy-estélyek kedvelt alakja volt a nótás kapitány, Fráter Lóránd, aki saját szerzeményű dalait adta elő cigányzene kíséretében.”

1904-ben tűz ütött ki az Andrássy-palotában. „Ma este félnyolc óra előtt tűz ütött ki az egyik szobában. A II. kerületi és központi tűzörség néhány perc múlva a helyszínén termelt és gyorsan elfojtotta a veszedelmet”. 1909-ben robbanásról számoltak be az Andrássy palotában a korabeli napilapok: „kedden délelőtt Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek a Fő-utca 11. számú alatt lévő palotájában robbanás történt. Az udvaron befagyott a csatorna nyílása, amelyet vasfedő takar. Egy inas, hogy a jeget megolvassza, petróleumot öntött köröskörül a vasfedőre és meggyújtotta. A lángtól aztán fölrobbant a csatornában összegyülemlt gáz. A légnyomás következtében a palota egyik elsőemeleti ablaka és egy földszinti üvegajtaja bezúzódt²⁵.”

A Budapest Főváros Levéltár Tervtárában fennmaradt tervek alapján 1899-ben és 1911-ben kisebb átalakítások történtek az épületben, **Volkner Rajmond**, **Schwandy Jenő** építómesterek tervei alapján. A palota bérházi részében a századfordulótól haláláig itt lakott és alkotott **Burger Lajos**²⁶ festőművész. A '20-as években báró **Hatvani Ferenc** (1881-1958) festőművész is. A '30-as években **Bárczy István** (1866-1943) politikus, miniszter, Budapest polgármestere, főpolgármestere.

Ifjabb Andrássy Gyula az arisztokrata gyűjtők utolsó nagy formátumú alakja volt: egy eltűnő kor képviselője a polgári műgyűjtés virágkorában. Közéleti tisztségeit még felsorolni is bajos: volt berlini és konstantinápolyi követségi attasé, országgyűlési képviselő, belügyi államtitkár majd belügyminiszter, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia utolsó, kérészetű,

¹⁸ Radó Richárd: Pest-budai emlékek a XIX. századból 143. p.

¹⁹ Otto von Bismarck (Schönhausen, Altmark, Poroszország, 1815. április 1. - Friedrichsruh, 1898. július 30.): Poroszország miniszterelnöke <https://www.britannica.com/biography/Otto-von-Bismarck>

²⁰ Adalékok a Víziváros történetéhez. I. kötet Budapest, 1991. Budapesti Városvédő Egyesület 414. p.

²¹ Munkácsy Mihály (Munkács, 1844. február 20. - Eendenich, 1900. május 1.): festőművész <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/m-76AF9/munkacsy-mihaly-1868-ig-lieb-1880-ig-munkacsi-76F52/>

²² Habsburg-Lotaringiai Rudolf (németül: Rudolf Franz Karl Joseph von Habsburg-Lothringen), teljes nevén Rudolf Ferenc Károly József (Laxenburg, 1858. augusztus 21. - Mayerling, 1889. január 30.), a Habsburg-Lotaringiai-házból származó osztrák főherceg, magyar és cseh királyi herceg, az Osztrák-Magyar Monarchia trónörököse, korabeli kifejezéssel „koronahercege” (Kronprinz), I. Ferenc József császár és király valamint Wittelsbach Erzsébet császárné és királyné harmadik gyermeke.

²³ Radó Richárd: Pest-budai emlékek a XIX. századból 178. p.

²⁴ Magyar Károly: Egy politikus műgyűjtő: gróf Andrássy Gyula, Világ, 1948.

²⁵ Népszava, 37. évfolyam, 1-22. sz. 1909. január 27. 7. p.

²⁶ **Burger Lajos** (Esztergom, 1869 - Budapest, 1929) festő. Budapesten, a Münchener Képzőművészeti Akadémián és Párizsban tanult. 1896-ban díjat nyert "Petőfi halála" című olajfestményével. 1886-tól állította ki műveit a Múcsarnokban. Több képe a Magyar Nemzeti Galériába került.

mindössze tizennégy napig hivatalban lévő külügyminisztereként fejezte be vitatott megítélésű kormányzati karrierjét. Jelentős szerepet játszott a művészeti élet területén is: elnökölte a kor három kiemelkedően fontos kulturális egyesületét: a Képzőművészeti Társaságot, a Szent György Céhet és a Nemzeti Szalont Műgyűjtőként a 19. századi francia festészet lelkes méltatójaként mintát adott kora műkedvelőinek. Jelentős kollekciót örökölt apjától, aki évekig tartó európai utazásai során Londonban és Párizsban kiemelkedő festményeket vásárolt a Szapáry hagyatékon alapuló családi kollekcióhoz, többek között Turner velencei vedutáját és egy évszázadokon át saját kezű Rembrandtként ünnepelt, ma már csak későbbi másolatnak tartott önarcképet. Ám mindez csupán alap volt, melyet az ifjabb Andrassy fejlesztett európai hírvű műtárgygyűjtéssé. A haladás irányát a gyűjtő személyes ízlése, a 19. századi francia festészet iránti rajongása jelölte ki. Az 1902-ben megrendezett Orvosszövetségi kiállításon már tetszetős sorozatot mutatott be a személyes kedvenceinek számító barbizoni mesterek művészetéből. A kollekció modern részének - a magyar anyag mellett - mindvégig ezek a képek adták meg az igazi karaktert. Dupré, Millet, Courbet, Diaz de La Pena, Rousseau és Corot festményei mellett az impresszionistákat Monet egy szerényebb, argenteuil-i tájképe reprezentálta. A gyűjtemény francia fejezete - kiegészülve jónéhány csemegével, mint a kor spanyol sztárfestőjének, Sorolla y Bastidának néhány strandképével - szinte kivétel nélkül Andrassy Fő utcai palotájában volt, míg a régi mesterek alkotásai és a modern magyar gyűjtemény néhány darabja a család tiszadobi, a Loire menti mintákat páratlan eleganciával követő kastélyában került elhelyezésre.

Andrassy művészeti ízlésének alakulásában, a gyűjtemény karakterének formálódásában két Párizst megjárt magyar festő is fontos szerep játszott. **Rippl-Rónai József** és **Kunffy Lajos** egyaránt megemlékeznek írásaikban a múpártoló gróf alakjáról. Andrassy - testvérével, a szintén műgyűjtő Tivadarral együtt - egyike volt Rippl első megrendelőinek. E kapcsolat emlékét őrzi több portré is, közöttük egy ma még sajnós lappangó, hatalmas méretű olajkép, mely a fekete korszak jellegzetes stílusjegyeivel festi fel a tekintélyes politikust és kifinomult ízlésű műkedvelőt fotelben ülve. Az Andrassy palota nemcsak a magyar szecessziós művészet kiemelkedő központja volt, hanem világhírvű festők alkotásainak tárháza is: Rembrandt, Tiziano, Tintoretto, Rubens, Palma Vecchio, Canaletto, Courbet, Corot, Millet, Monet és a magyar festők: Munkácsy, Mednyánszky, Paál, Benczúr, Ferenczy és Vaszary képek.

A palota sokak által csodált műgyűjteménye emelkedett hangulatú atmoszférát teremtett az említett társasági összejöveteleken, a kötetlen baráti, családi ünnepeken és a politikai megbeszéléseken egyaránt. Batthyány Gyula, a kiváló festő, Andrassy testvérének fia, aki gyakran megfordult a festmények mellett elsőrangú keleti szőnyegeket és egyéb iparművészeti remekeket felvonultató Fő utcai palotában, így elevenítette fel a család legnagyobb tekintélyű tagjának tisztelettel övezett alakját: „A parlamenti csaták után fáradtan ment haza. A gyengéd, szelíd embert elgyötörte a sok rikoltó közéleti nagyság. Ilyenkor meggyújtott egy lámpát valamelyik képe fölött és leült. Nézte a képet és így enyhült meg a művészet szemlélődésében”. A magyar történelem másik nagy - bár végletekig vitatott - alakja, **Károlyi Mihály**, Andrassy egyik leányának férje, a következő szavakkal emlékezett apósára és gyűjteményére: „Szeretett ott ülni félhomályban a szalonban, ahol csak a képek fölé helyezett rúdlámpák világítottak, és hosszú, vékony lábait törökösen maga alá húzva szórakozottan hallgatta a körülötte zajló heves vitákat, csendben szemlélve kincseit. Néha körbesétált a teremben, közelről is elnézte kedvenc tárgyait, gyengéden meg-megsimogatta őket hosszú, finom ujjjaival.”

Gróf Andrassy Gyula személye kiemelkedő jelentőségű a magyar gyűjtéstörténetben: a számtalan előkelő estélynek, közéleti eseménynek helyet adó budai palota falain lógó elsőrangú barbizoni alkotások és a klasszikus magyar festmények, elsősorban Munkácsy és Paál, valamint Mednyánszky és Vaszary remekművei sokakban felkeltették az érdeklődést a gyűjtés nemes passziója iránt.

A Fő utcai palota szalonjában, szemben **Courbet Hauteville-is cédrus** című képe, amely szabályt erősítő kivételként átvészelte a történelem dúlásait és 1946-ban a Szépművészeti Múzeumba került. A szalon másik kiemelkedő műtárgya a gazdagon díszített

barokk kapu, melyet a szakirodalom itáliai eredetűnek és anyagát tekintve bronznak tartott, ennek azonban ellentmond a gyűjtővel egykor jó viszonyt ápoló **Kunffy Lajos** festő visszaemlékezésének alábbi passzusa: "Andrássy Granadában sok régiséget vásárolt, többek között egy vasból kovácsolt kaput, amelyet utóbb budapesti szalonjában láttam igen ízlésesen beépítve." A szalonba balra fent **Munkácsy** korai, 1869-es **Itatónál** című képét, alatta **Théodore Rousseau Major-ját**, középen fent egy **Paál László** festményt, alatta pedig **Millet-től** a **Hazafelé** című kompozíciót.

1919-ben a proletárdiktatúra alatt a palota és a festmények is állami tulajdonba kerültek. **Andrássy Gyula** magángyűjteményét lefoglalták. **Vörös Újság** beszámolt a palotában felállított **Proletár Képzőművészeti Tanműhely** felállításáról **Uitz Béla, Lampért József és Medgyesy Ferenc** vezetésével, az ifjúmunkások számára.²⁷ A proletárdiktatúra napjai után az **Andrássy** család visszavette elrekvirált palotáját és képtárát. A **Friedrich**-kormány alatt tért vissza Budapestre, ahol a keresztény pártok politikusai sűrűn keresték fel budai palotájában.

1921 őszén gróf **Bethlen István** miniszterelnökkel hosszas tárgyalásokat folytatott, amelynek eredményre is vezettek. **Bethlen István** híres pécsi beszédének a királykérdésben elfoglalt álláspontja az **Andrássy** és **Bethlen** között létrejött megegyezés következménye volt²⁸.

1938-ban az **Angol-Magyar Bank Rt.** nyitott bankfiókot a fő utca 11-ben²⁹. **1938-ban** az első, a második és harmadik emeleten újabb bérlakásokat alakítottak ki. A lengyel menekültek segélyezésére létrejött magyar társadalmi szervezetek közül a legfontosabb az **1939. szeptember 21-én** alakult **Magyar-Lengyel Menekültügyi Bizottság (Węgiersko-Polski Komitet Opicki nad Uchodźcami)** volt, amelynek irodája itt került elhelyezésre. Létrehozásának kezdeményezője és első elnöke gróf **Széchenyi Károly**, a Magyar Vöröskereszt akkori elnöke volt. A Bizottság vezetőségében neves családok képviseltették magukat³⁰. A bizottság hivatalos helyiségeit, március 19-én hajnalban a német csapatok ezt a részt is megszállták³¹ Ekkor az épületbe érkező munkába érkező bizottsági tagokat kivégezték. **1988. március 19-én** ennek emlékére emléktáblát avattak a lengyel orvosok emlékére. Budapest elfoglalása után az **Andrássy-gyűjtemény** nagy részét Moszkvába szállította a **Vörös Hadsereg**.

1944-1945-ben a háborús sérülések miatt a homlokzati architektúrának a fele elpusztult. A palota **1948-ig** az **Andrássy** család birtokában volt, ők a palotarészben laktak, s a telet és a tavaszt töltötték Budapesten. Életmódjukról és a termek berendezkedéséről részletesen olvashatunk **Andrássy Katinka**³², **Károlyi Mihály** feleségének visszaemlékezéseiben. **Károlyi Mihály** egyébként nem csupán az első emigrációja előtti években volt rendszeres vendége a Fő utcai **Andrássy-palotának**: **1948-ban**, az államtól kapott kártalanítási összegből, **225 000 forintért** ő vásárolta meg az épületet ifj. **Andrássy Gyula** lányaitól.

1949-ben az épület új ura a **Buda-Csepel-Szabó KTSz**³³ lett, akik papíron egy varrodát üzemeltettek az épületben. A nehézipari varrógépek állandó rázkódásai miatt a fődém **1950-ben** majdnem leszakadt, amelyet ekkor gyorsan meg is erősítettek. A dúcolástól függetlenül azonban több terem teteje beszakadt. **1954-ben Moldvai Pál**³⁴ vezetésével eredeti

²⁷ 1919. május 1. A **Vörös Újság** híres tanműhely felállításáról az ifjúmunkások számára = **Vörös Újság** 1919. május 1. 6. p.

²⁸ **Pesti Hírlap**, 1929. június 12. 4. p.

²⁹ **BFL XXV.** 17. d. 329. - 14408.

³⁰ **Új Tükör**, 15. évfolyam, 25. szám 1978. június 18. 45. p.

³¹ **HOLMI**, 2010 22. évfolyam, 1-12. szám)2. szám **Batár Attila** és **Kemény István** 1990-es beszélgetése 148-149. p

³² **Önéletrajzi visszaemlékezései két kötetben** jelentek meg **Együtt a forradalomban** (Bp., 1967) és **Együtt a száműzetésben** Bp., 1969) címmel.

³³ **1989-ben** a **Buda-Csepel-Szabó KTSZ** varrodáját költöztették a palotába. **Ditzendy Attila**: **Ötvenéves a Bem 6.** In: **Heti Válasz**, XVI. évfolyam, 28. szám, 2016. július 14 31. oldal

³⁴ **Moldvai Pál** (1918 - Soroksár, 2002. április 5.) aranydiplomás építésmérnök 2002. április 5-én, életének 84. évében hosszan tartó, súlyos betegség után elhunyt. **Földi hamvait** 2002. április 26-án 16 órakor szentmise keretében helyezték el a soroksári **Nagyboldogasszony-templom** (Soroksár, Hősök

állapotában állították helyre mindkét homlokzatot, valamint a kapualjakat és az udvart. A levéltári adatok szerint azonban az egykori Andrassy palotában nem varroda (ez csak fedőszerv volt), hanem 1966-ig egy fegyvergyár működött. 1949-től itt gyártották a 7,65 mm-es FÉG 48M (BR1) önműködő gáznyomásos, 1963-tól pedig a PA-63 pisztolyokat, amelyeket csak a (politikai) rendőrség használhatott.

A fegyvergyárat 1966-ban költöztette ki az állam a palotából, hogy a helyére az I. kerület művelődési házát, a **Budavári Művelődési Házat** helyezhesse³⁵. 1969-ben emléktáblát helyeztek a **Proletár Képzőművészeti Tanműhelyre** emlékezve. Ugyanekkor Balázs József a Magyar Népköztársaság mozaik címerét készítette el az itt működő Népművelési Klub részére.

A Budavári Művelődési Ház folytatta a ház hagyományos, '70-es években gyökerező tradicionális programjainak szervezését, mégis a „megújítva megőrizni” mottóját követve egyszerre igyekszik értékteremtő, innovatív, ugyanakkor a kerületi hagyományokat ápoló kulturális tevékenységet megvalósítani: értékeinkből, hagyományainkból építkezve, gyökereinkből táplálkozva megújulni. Célja, hogy a programok érdekesek, színvonalasok és tartalmasak legyenek, amelyek között minden korosztályú és érdeklődésű ember megtalálja a neki leginkább tetszőt. A Budavári Művelődési Ház a kisgyermeket, kisgyermekes családokat szórakoztató rajzos- és sportfoglalkozással, színházi műsorokkal, a kismamákat színvonalas zenés, mozgás- és táncfoglalkozásokkal, a fiatalokat színházi, tánc- és sportfoglalkozásokkal, koncertekkel várja. A Bem Rockpartnak is hívott épületben próbált 1991-ben Frank Zappa, 1994-ben pedig a Jethro Tull. A nyugdíjasok számára lehetőséget biztosítunk rendszeres összejöveteleik megtartására, a hagyományápoló, ismeretterjesztő, városvédő vagy irodalmi tematikájú találkozók létrehozására³⁶.

2018. március 17-ban a Magyar Nemzeti Múzeum szervezeti egységeként Andrassy Emlékmúzeumot hoztak létre a Bem rakpart 6.- Fő utca 11-13. szám alatti Andrassy Palotában. A Magyar Közlöny 2018/36. számában (2018. március 13.) olvasható a 1087/2018. (III. 13.) Kormány határozat. Az Andrassy Emlékmúzeum létrehozásához szükséges kormányzati intézkedésekről vallanak az elkészült tervlapok.³⁷

5. Befejezés

A palota a története során magába egyesítette a családi, a politikai és a kulturális tereket. Az ifjabb Andrassy Gyula Alapítvány egyik fontos célkitűzése, hogy e diplomácia szempontjából fontos épület a nemzetközi diplomataképzés fellegvára legyen újra, másik célkitűzése Andrassy Gyula szétszóródott magánképtárának az összegyűjtése és újbóli kiállítása a palotában. A falak történeti emlékezete Budán csak arra vár, hogy a palota újra a kulturális és oktatási célokat szolgálja.

Felhasznált irodalom

1. Gróf Andrassy Gyula palotája... = Vasárnapi Újság 1879. szeptember 28. 628. p.
2. Gróf Andrassy Gyula budai palotájából. Elfogadó terem. = Vasárnapi Újság 1886. 248-249. p. Klösz György fényképe után.
3. Gróf Andrassy Gyula budai palotájából. Elfogadó terem. = Vasárnapi Újság, XXXVII. évfolyam, 8. szám 1890. február 23. 120-125. p. Klösz György fényképe után.

tere) urnatemetőjében. A gyászoló család. In: Gyász: Magyar Nemzet, LXV. évfolyam, 93. szám, 2002. április 22. 19. p.

³⁵ Fegyver és Gázkészülékgyár (1949-1979) MNL XXIX - F - 363 szerint azonban az egykori Andrassy-palotában nem varroda (ez csak fedőszerv volt)-, hanem 1966-ig egy fegyvergyár működött. A BM-nek tett jelentések szerint 1949-től itt gyártották a 7,65 mm-es FÉG 48M (BR1) önműködő gáznyomásos, 1963-tól pedig a PA-63 pisztolyokat, amelyet a mai napig használnak a rendvédelmi erők. http://falanszter.blog.hu/2013/04/16/titkos_avh-kozpont_es_fegyvergyar_buda_sziveben

³⁶ BEM 6 Budavári Művelődési ház <http://bem6.hu/index.php/hu/rolunk>

³⁷ Gigantikus Andrassy Emlékmúzeum nyílik a budai Fő utcában <https://tervlap.hu/cikk/show/id/6001>

4. Gróf Andrassy Gyula budai palotája (Dörre Tivadar rajza. Homlokzat távoli totálképe. Az előtérben egy hajó látszik. Bem rakpart 6-7. 8X8 cm) = Vasárnapi Újság 1890. február 23. 125. p.
5. Andrassy Gyula gróf dolgozószobája a budai palotában = Magyar Szalon 1890. 595. p.
6. Gróf Andrassy Gyula gyűjteménye = Vasárnapi Újság XLVIII. évfolyam, 9. szám, 1911. február 26. 161-162., 168-169. p.
7. Farkas Zoltán: Andrassy Gyula gróf gyűjteménye = Gyűjtő 1912. 1-10. p.
8. Budapesti magánképtárak = Magyarország 1913. december 25.
9. Andrassy a művészetek barátja = Az Érdekes Újság. Szerkesztő: Kabos Ede II. évfolyam, 1914. No. 10. 1-5 p.
10. 1919. május 1. A Vörös Újság híres tanműhely felállításáról az ifjúmunkások számára = Vörös Újság 1919. május 1. 6. p.
11. Jobbágy Jenő: Eldugott műkincsek a magánpalotákban. = Az Ember 1919. No. 28. 4-15. p.
12. Pesti Napló 1925. december 20. 36-37. p.
13. Gróf Andrassy Gyula ebédlője = Új Idők 1928. 389. p.
14. Radó Richárd: Pest-budai emlékek a XIX. századból. Budapest, 1941. 178. p.
15. Magyar Károly: Egy politikus műgyűjtő: gróf Andrassy Gyula, Világ, 1948.
16. 1950. Budapest Főváros I. Kerület Polgármesteri Hivatal Építési Osztály Iktatókönyv 3744 Közig rendszám: 3744 Helyreállítási munkák 95. Kuzmann János Fő utca 11. Irattárba: 1950.07.13. 1952, vagy 1956. 05.16-06.01. vagy 06.04-06.20.
17. Borsos László: Műemlékhelyreállítások a fővárosi közületi tatarozások keretében = Magyar Építőművészet 1955. 281. p. kép is.
18. Horler Miklós: Budapest műemlékei I. Budapest 1955. 190., 194. p. 637-638.
19. Horler Miklós: Műemlékhelyreállítások Budapesten is a lakóháztartások során = Műemlékvédelem I. 1957. 118. p.
20. A magyar munkásmozgalom történetének válogatott dokumentumai. 6. kötet, 1. rész Budapest, 1959. 384. p. FSZEK jelzet: B331/219
21. Zakariás G. Sándor: Magyarország művészeti emlékei 3. Bp. Képzőművészeti Alap, 1961. 25. p.
22. Gerő László: Pest-Buda építésze az egyesítéskor. Budapest, 1973. 140-141. p. Kajorné Detzky Júlia rajzai az erkélyrácsról. B720/62
23. Legány Dezső: Liszt Ferenc Magyarországon, 1874-1886. Bp. Zeneműkiadó, 1986
24. Adalékok a Víziváros történetéhez. I. kötet Budapest, 1991. Budapesti Városvédő Egyesület 410-417.
25. Watzatka Ágnes: Budapesti séták Liszt Ferencsel. Bp. Helikon, 2011
26. Jász Borbála: Linzbauer István (1838-1880) Császári és királyi építész életműve In: Építőművészek Ybl és Lechner korában. Budapest, 2015. Terc Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. 50-53. p.
27. <http://urbface.com/budapest/az-andrassy-palota>
28. <http://katalisztbakancs.blogspot.com/2017/03/andrassy-gyula-palotaja.html>
29. <http://budapestcity.org/04-kerulet/01/Vizivaros/index-hu.htm>

Melléklet

Képek a Fő utcai Andrassy palotáról:

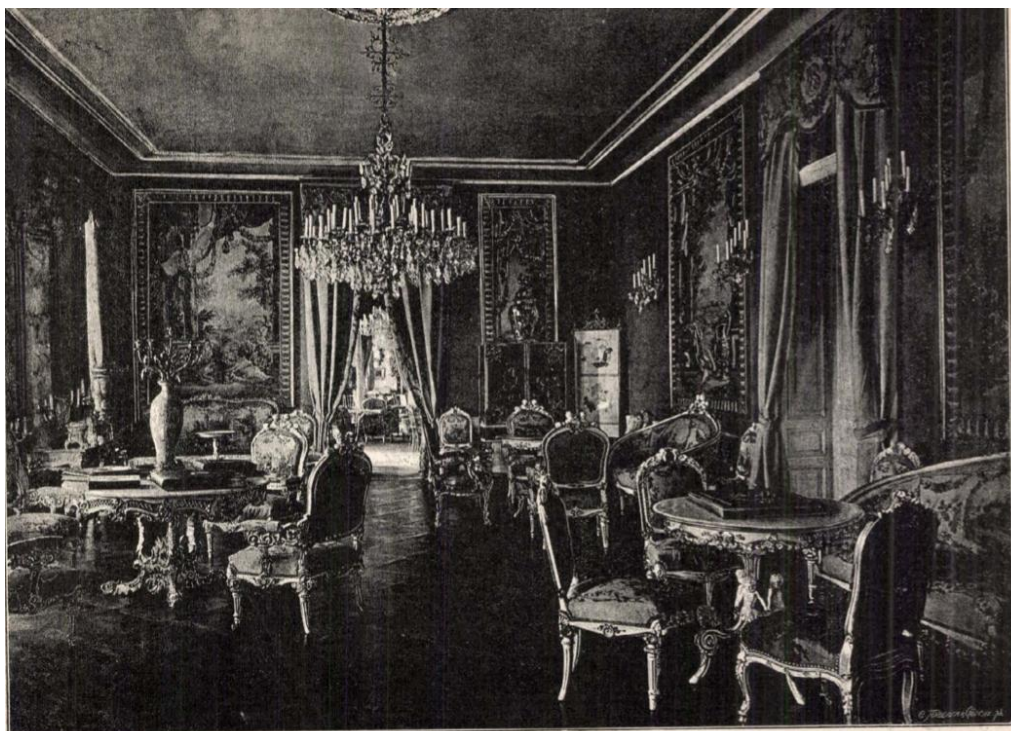

Forrás: Gróf Andrassy Gyula budai palotájából. Elfogadó terem. = Vasárnapi Újság XXXVII. évfolyam, 8. szám, 1890. 125. p. Klösz György fényképe után

A vízivárosi Duna-part (kép: Klösz György)

Forrás: <http://urbface.com/budapest/az-andrassy-palota>

GRÓF ANDRÁSSY GYULA BUDAI PALOTÁJÁBÓL: AZ ELFOGADÓ-TEREM.

Klősz György fényképe után.

Forrás: Gróf Andrássy Gyula budai palotájából. Elfogadó terem. = Vasárnapi Újság XXXVII. évfolyam, 8. szám, 1890. február 23. 120. p. Klősz György fényképe után. Lásd még: BTM Kiscelli Múzeum

GRÓF ANDRÁSSY GYULA BUDAI PALOTÁJÁBÓL: A DOLGOZÓ-SZOBA.

Klősz György fényképe után.

Forrás: Gróf Andrássy Gyula budai palotájából. Elfogadó terem. = Vasárnapi Újság XXXVII. évfolyam, 8. szám, 1890. február 23. 121. p. Klősz György fényképe után. Lásd még: Iparművészeti Múzeum

HÉSZLET AZ EGYIK FOGADÓSZORBÓL. (A kandalló fölött egy gobelin keretben, ettől balra a Titian-kép állványon, jobbra a velencei tükör mellett Tintoretto férfi arcképe.)

Forrás: Gróf Andrassy Gyula gyűjteménye = Vasárnapi Újság XLVIII. évfolyam, 9. szám, 1911. február 26. 170. p.

HÉSZLET A NAGY SZALONBÓL. (Az asztal fölött Turner tájképe.)

Forrás: Gróf Andrassy Gyula gyűjteménye = Vasárnapi Újság XLVIII. évfolyam, 9. szám, 1911. február 26. 170. p.

NŐI SZALON.

Forrás: Gróf Andrássy Gyula gyűjteménye = Vasárnapi Újság XLVIII. évfolyam, 9. szám, 1911. február 26. 171. p.

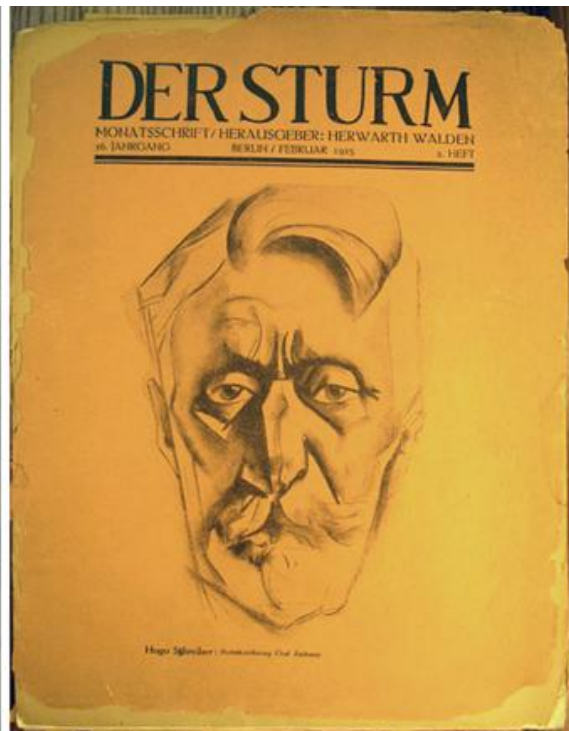
RÉSZLET A NAGY SZALONDÓL. (A bronztől, mely késői renaissance munka, jobbra az asztal fölött Courbot festménye, ettől jobbra egy támlásoskék fölött s egy perna imasszinyog alatt Corot festménye.)

T. — Balogh Endorf felvétele.

Forrás: Gróf Andrássy Gyula gyűjteménye = Vasárnapi Újság XLVIII. évfolyam, 9. szám, 1911. február 26. 171. p.

Forrás: Gróf Andrássy Gyula a Fő utcai palotában, kedvenc füles foteljében ülve = Az Érdekes Újság 1914. március 8-i számában jelent meg, még hozzá a címlapon.

Forrás: Gróf Andrássy Gyula fényképe és Scheiber Hugó róla készült portréja, mely a berlini Der Sturm címlapján jelent meg 1925 februárjában

Forrás: Rippl-Rónai több portrét is készített Andrássy Gyuláról. Ez a hatalmas méretű, 1897 körül olajfestmény igazi kuriózum - gyakorlatilag életnagyságban ábrázolja a "fekete grófot".

Rembrandt: Önarezkép 1630-ból.

Forrás: Forrás: Gróf Andrássy Gyula gyűjteménye = Vasárnapi Újság XLVIII. évfolyam, 9. szám, 1911. február 26. 163.

Munkácsy Mihály : Gémes kút.

Forrás: Gróf Andrássy Gyula gyűjteménye = Vasárnapi Újság XLVIII. évfolyam, 9. szám, 1911. február 26. 168. p.

Gobelin 1500 tájáról.

Forrás: Gróf Andrássy Gyula gyűjteménye = Vasárnapi Újság XLVIII. évfolyam, 9. szám, 1911. február 26. 168. p.

Millet : Hazafelé.

Forrás: Gróf Andrassy Gyula gyűjteménye = Vasárnapi Újság XLVIII. évfolyam, 9. szám, 1911. február 26. 168. p.

Lenbach : Id. gróf Andrassy Gyuláné.

Lenbach : Gróf Andrassy Gyula nagyanyja, gróf Kendeffy Adámné.

Forrás: Gróf Andrassy Gyula gyűjteménye = Vasárnapi Újság XLVIII. évfolyam, 9. szám, 1911. február 26. 169. p.

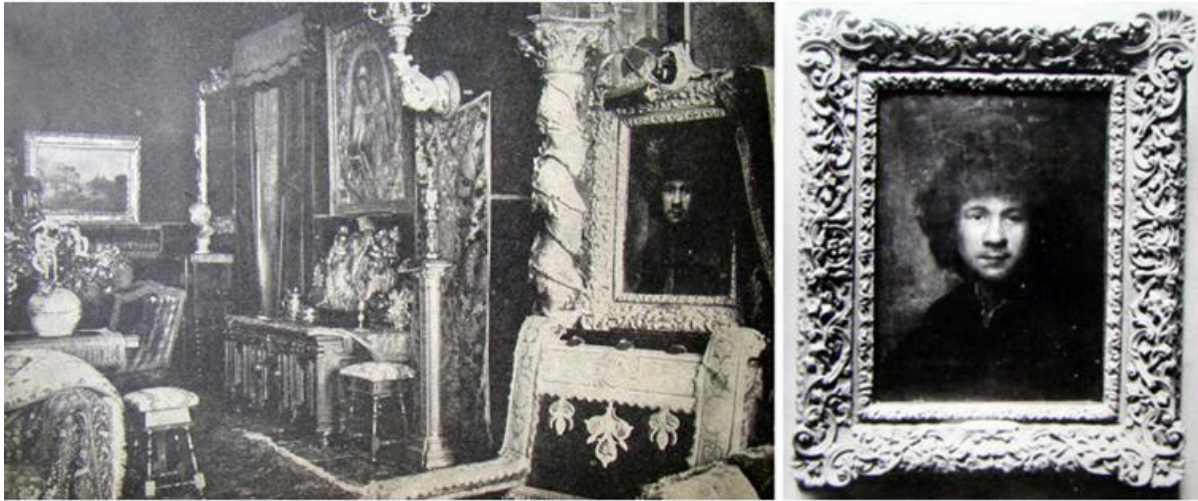

Titian: Madonna a kis Jézussal, Keresztelő Szt. Jánossal és Szt. Jeromossal.

Forrás: Gróf Andrássy Gyula gyűjteménye = Vasárnapi Újság XLVIII. évfolyam, 9. szám, 1911. február 26. 169. p.

E kicsit távolabbról készített fénykép bővebb rálátást kínál a szalonban lévő festményekre. Így már láthatjuk balra fent **Munkácsy korai, 1869-es Itatónál** című képét, alatta **Théodore Rousseau Major-ját**, középen fent egy **Paál László festményt**, alatta pedig **Millet-től a Hazafelé** című kompozíciót.

A legendás Andrassy-féle „Rembrandt” Önarckép, melyet az életmű szisztematikus átértékelése óta már csupán követői munkaként tartanak számon. A családi legendárium szerint idősebb **Andrassy Gyula 1844 egy borongós napján Londonban** sétált, mikor hirtelen utolérte az eső. Sietve betért egy apró antiküzletbe, hogy ernyőt vegyen magának. A falon megpillantott két régi, teljesen besötétedett festményt, melyeket rövid alku után meg is vásárolt potom 60 fontért. Az egyik **Van Dyck**, a másik **Rembrandt önarcképének** bizonyult.

A gyűjtő nagy kutyabarát volt - a palotában mindig lakott néhány vadászeb. Ám ezen az 1914-es fényképen nem ez a legfontosabb momentum: **Turner egy velencei vedutája és Lenbach Andrassy édesanyjáról készített portréja között egy felettebb izgalmas tájkép** látható. Az elmúlt években tekintélyes sajtónyilvánosságot kapott festmény **Munkácsy Naplemente** című munkája, az életmű egyik különleges darabja.

Lengyel mártírok Fő utca 11-13.

Forrás: http://www.wikiwand.com/hu/Emléktáblák_Budapest_I._kerületében

Forrás: <https://tervlap.hu/cikk/show/id/6001>